

	$\bar{201} = 97^{\circ} 14' 48''$
	$20\bar{1} = 82^{\circ} 45' 12''$
613	$010 = 75^{\circ} 55' 41''$
	$100 = 43^{\circ} 17' 33''$
	$110 = 57^{\circ} 08' 40''$
	$210 = 46^{\circ} 40' 00''$
	$011 = 52^{\circ} 42' 16''$
	$013 = 46^{\circ} 42' 27''$
	$201 = 14^{\circ} 04' 19''$
	$\bar{613} = 92^{\circ} 84' 54''$
	$\bar{6}\bar{1}3 = 100^{\circ} 14' 30''$
	$6\bar{1}3 = 28^{\circ} 08' 38''$

Jegyzetek a Magas-Tátrából.

Dr. Róth Samutól.

I. A Sirokahegy Gránitja mint diaszbeli képletek fedője.

A Magas-Tátra éjszaki oldalán levő Javorina helységtől egyenesen délre van a Sirokahegy, melynek 2214 m. magas csúcsára az említett faluból körülbelül 4 óra alatt lehet feljutni. Egy nagyobbára felső triasmészkö alkotva völgyben meglehetősen kényelmesen felfelé haladva: Gránit sziklákra bukkanunk, melyek — a mint arról később meggyőződünk — Sirokáról és annak környékéről valók. Ezen kőzet áll vereses színű, jól megtartott Orthoklasból, mely az elegyrészek sorában uralkodó, igen kevés Oligoklasból és azután Kvarcz-, Biotit- és Muskovitből. Ezen Gránit kőzettani tekintetben némileg eltér a Tátra más vidékeinek Gránitjától, például a szaloki és gerlachfalvi csucsetől, mivel ezen helyeken az Orthoklas szintelen — fehérszínű és az elegyrészek sorában nem annyira tulnyomó, mint itt. Azonkívül megjegyzendő, hogy némely különösen mállott példányokban csak is Muskovitféle csillám van, mely gyakran egész táblákat alkot, és majd fehér, majd

tombakbarna színű. Egyes helyeken a Pegmatit jellegeit mutatja a Gránit,

A Siroka csúcsra érkezve, gyönyörű látvány tárul fel előttünk: ott látjuk magunk előtt a Zöldtavat a zöldszin különböző árnyazatában, ott jobbra a Podjeplaszki völgy meredek, hóborította, hasadékokban és tavakban bővelkedő oldalait, ott a büszke Viszoka szaggatott gerinczét, balra pedig az óriási jégvölgyi csúcsot, valamint számos más többé-kevésbé magas emelkedést. Ha a meredek falon a Zöldtóhoz lebo-csátkozunk, egy tudományos tekintetben fontos tényre bukkanunk, ott ugyanis a Gránit alatt szálban levő és dél felé dülő, egy majd apróbb, majd nagyobb szemekből álló és különböző színű — fehér, sárgás, veres — homokkő van, mely petrographiai tekintetben teljesen meg egyezik e vidék egyéb helyein is kibukkanó és a bécsi geolog. Reichsanstalt térképében a diaszhoz „Rothliegenden“ név alatt számitott képekkel.

Itt tehát oly esettel van dolgunk, hol a Gránit mint üledékes kőzetnek fedője fordul elő, a mi fontos utmutatás képződésének módját, valamint idejét illetőleg is. Ezen tényből ugyanis biztosan következtetni, hogy a Siroka Gránitja eruptív eredetű és hogy az eruptio legfeljebb a diasz közepe táján, az ennek legalsóbb szintjét képező veres homokkő lerakódása után történt.

Mind a veres homokkő rétegeinek, mind a csúcsot alkotó többé-kevésbé tisztán határolt Gránitpadoknak dülési iránya, valamint az ez oldalon levő csúcsok hajlása, arra enged következtetni, hogy a Gránit-tömegek a Zöldtótól délnyugatra tódultak ki és hogy azok a veres homokkő rétegeit egyrészt emelték, másrészt pedig elárasztották és behorították.

II. Hämatit Gránitban.

F. é. június hó végén több tanítványommal kirándulást tettem a szaloki csúcs környékére és ezen alkalommal a szaloki tó jobb oldalán levő magaslaton egy Gránitdarabot találtam, melynek egyik lapja a rajta levő jegecsekkel azt mutatta, hogy egykor egy hasadéknak oldal-falát képezte. Ezen lapot közelebről megvizsgálván, láttam, hogy nagyobbára oszlopos Kvarcz-jegecsekből, kevés mállott földpátból Muskovit csillamból és egy feketeszínű fémfényű, lemezes szövetű és egyenetlen törésű ásványból áll, mely utóbbi részletesebb vizsgálat után Vasesillámnak (Hämatit) bizonyult be. Ezen ásvány több 2—4 □ cm.

nagyságu lapokat alkot, melyeknek egyik vége a Gránitban van, míg a másik vagy szabadon, vagy valamely Kvarczegeczen végződik. Több kisebb darab egészen van benőve a Kvarcza, miből következtethetni, hogy a Kvarc későbbben jegezedett ki ezen hasadékban, mint a Vascillám. Mind a bezárt mind a szabadon fekvő példányokon alig lehet az átváltozás nyomát észlelni.

III. A Gránátfalban található Csillámpala petrografiai alkotása.

Ezen pala csillámja majdnem kizárólag Biotit, mely különböző nagyságu, de ritkán szabályos kerületű. A Biotitrétegek között Kvarc is képződött ki, mely 1 mm—1cm. vastag ereket, máskor megint különböző nagyságu fészkeket alkot. A néha gömbölyded felületű, de leggyakrabban többé-kevésbé tökéletes deltoidhuszonnégyesekben, vagy annak a rhomb tizenkettőssel való kombinációjában mutatkozó, vérvörös — barnavörös Gránátok a Csillámpalába és Gneiszba mintegy bevannak fektetve és vele rendszeren nincsenek összenőve, miért is igen könnyen kivehetők. Némely esetben azonban azt tapasztalhatni, hogy a Csillám átmegy a Gránátba és vele igen szorosan összefügg; ilyenkor a csillám redős külseje a jegec felületén is folytatódik. Némely Gránát belsejében Csillámlemezeket, másban megint Kvarczdarabkákat zárvány gyanánt találhatni; sokszor a zárványok nincsenek teljesen a Gránát anyaga által körülzárva, néha azonban egy többé-kevésbé vastag réteg elválasztja őket a környezettől.

Mind a Csillámpala, mind a Gneisz a görcső alatt vizsgálva igen sajátságos tünetényt mutat; mind a kettőnek az elegyrészei igen számos Apatit-tűkkel vannak átjárva és némely Csillámpala Kvarczában az igen hosszú és keskeny Apatit-tűk oly tömördek mennyiségben mutatkoznak, hogy a tulajdonképi ásvány mennyisége háttérbe szorul; elhelyezkedésök nem valami szabályos, egyes csoportok azonban bizonyos irányban szoktak megnyulni. Igen gyakran láthatni, hogy két tűpamat végei egymásba hatolnak, vagy egymáson keresztül mennek. A Csillámban aránylag ritkábbak ezen zárványok, de a helyett gyakoribb a Magnetit.